

Stichting Novitas

Ter Aar

Rapport inzake

Financiële jaarverslaggeving 2017

INHOUDSOPGAVE

	pagina
1. Verslag Raad van Bestuur en Raad van Toezicht	3
2. Jaarrekening	
2.1 Balans per 31 december 2017	4
2.2 Resultatenrekening 2017	5
2.3 Kasstroomoverzicht	6
2.4 Toelichting algemeen en waarderingsgrondslagen	7
2.5 Toelichting op de balans	9
2.6 Verloopoverzicht materiële vaste activa	11
2.7 Overzicht van langlopende schulden ultimo 2017	12
2.8 Toelichting op de resultatenrekening	13
3. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	14

1. Verslag Raad van Bestuur en Raad van Toezicht.

Algemeen

De stichting draagt de naam : Stichting Novitas en is gevestigd te Ter Aar.

Ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 28080088.

De stichting is opgericht op 19 oktober 1998.

De stichting heeft een confessionele grondslag. Haar voorzieningen zijn beschikbaar voor personen van alle gezindten.

De stichting heeft als doel : het tegen betaling doch zonder beogen van winst verstrekken van huisvesting aan daartoe geïndiceerde personen in de onder haar beheer zijnde woningen.

Binnen de stichting Novitas zijn tevens de financiële gegevens van de verenigingen van eigenaren (VvE) opgenomen. Dit betreft de volgende verenigingen :

Vereniging van Eigenaren complex Novitas Kamer van Koophandel nummer 52041026

Vereniging van Eigenaren complex Veritas Kamer van Koophandel nummer 51921278

Vereniging van Eigenaren complex Civitas Kamer van Koophandel nummer 52159620

De huren zijn trendmatig verhoogd.

Bij het complex Civitas is de aanvangshuur bewust lager dan de kostprijs. Hierdoor komen ook huurders die gebruik maken van de huurtoeslag in aanmerking voor het complex.

Door huurverhogingen zou het tekort afnemen, echter de invoering van de verhuurdersheffing betekent een forse lastenverzwaring waardoor het omslagpunt in de exploitatie verder naar de toekomst schuift.

Het tekort kan voorsnog worden opgevangen uit de algemene bedrijfsreserve.

Vanwege toekomstig onderhoud (cnf. het lange termijn onderhoudsplan) wordt het resultaat op onderhoud via de exploitatierekening gedoteerd aan het bestemmingsfonds VvE.

Met ingang van 2017 wordt lineaire afschrijving toegepast. Dit heeft op korte termijn een negatieve invloed op de exploitatie (in 2017 zijn de afschrijvingen € 90.000 hoger dan begroot).

Voor het jaarverslag van het bestuur wordt verwezen naar het jaarverslag van Stichting WIJdeZorg, waarvan Stichting Novitas onderdeel uitmaakt en is gedeponeed in DigiMV.

Samenstelling Raad van Bestuur en Raad van Toezicht

Raad van Bestuur

Mw M.A.C. van der Valk bestuurder

Raad van Toezicht

Mw. A.E. Koopmanschap voorzitter

Mw C.R. Larson lid

R. Mohanlal lid

K. Sant lid

Mw H.P. Stavleu-Koot lid

J.A.A.M. Vermeeren lid

Het bestuur van de stichting is benoemd door de Stichting WIJdeZorg te Zoeterwoude

Vaststelling en Goedkeuring jaarrekening

De jaarrekening 2017 is door het bestuur vastgesteld in de vergadering van 1 mei 2018.

De Raad van Toezicht heeft de jaarrekening goedgekeurd in de vergadering van 1 mei 2018.

2.1 Balans per 31 december 2017
(na resultaat verwerking)

ACTIVA				PASSIVA					
Ref	<u>31 december 2017</u>		<u>31 december 2016</u>		Ref	<u>31 december 2017</u>		<u>31 december 2016</u>	
	€	€	€	€		€	€	€	€
Vaste activa									
Woningen in exploitatie	1	5,419,543	5,581,632		Algemene reserve	5	172,606	283,197	
		<u>5,419,543</u>	<u>5,581,632</u>		Bestemmingsfonds V.v.E.	6	<u>440,753</u>	<u>384,123</u>	667,320
							613,359		
Viottende activa									
Rekening courant WIJde zorg	2	-	-		Langlopende schulden	7	4,815,943	4,907,799	
Vorderingen en overlopende activa	3	83-	-		Kortlopende schulden en overlopende passiva				
Liquide middelen	4	<u>428,951</u>	<u>363,160</u>	363,160	Rekening courant Wijde zorg	2	160,406	111,696	
		428,868			Waarborgsommen	8	31,627	32,409	
					Overige kortlopende schulden en overlopende passiva	9	<u>227,076</u>	<u>225,568</u>	
							419,109		369,673
Totaal		<u>5,848,411</u>	<u>5,944,792</u>		Totaal		<u>5,848,411</u>	<u>5,944,792</u>	

2.2 Resultatenrekening over 2017

	<u>2017</u>		<u>2016</u>	
	€	€	€	€
Bedrijfsopbrengsten:				
Kale huren	416,108		409,921	
Bijdrage individuele eigenaren aan V.v.E.	25,596		25,596	
Servicekosten	91,843		94,375	
	<hr/>		<hr/>	
Som der bedrijfsopbrengsten		533,547		529,892
 Bedrijfslasten:				
Personeelskosten	39,181		39,525	
Afschrijvingen op vaste activa	165,770		75,370	
Overige bedrijfskosten	146,763		138,886	
	<hr/>		<hr/>	
Som der bedrijfslasten		351,714		253,781
	<hr/>		<hr/>	
Bedrijfsresultaat		181,833		276,111
Financiële baten en lasten		235,794-		238,200-
	<hr/>		<hr/>	
Resultaat uit gewone bedrijfs- uitoefening		53,962-		37,911
Buitengewoon resultaat		-		-
	<hr/>		<hr/>	
RESULTAAT		<u>53,962-</u>		<u>37,911</u>
 <i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>				
		<u>2017</u>		<u>2016</u>
		€		€
Toevoeging/(onttrekking):				
Algemene reserve		-110,591		-32,629
Bestemmingsfonds V.v.E.		56,630		70,540
		<hr/>		<hr/>
		<u>-53,962</u>		<u>37,911</u>
		-		

2.3 Kasstroomoverzicht

	2017		2016	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Exploitatieresultaat		-53,962		37,911
Aanpassingen voor:				
- afschrijvingen	165,770		75,370	
- overige mutaties	-		-	
		165,770		75,370
Veranderingen in vlottende middelen:				
- vorderingen	83		-	
- kortlopende schulden (exclusief schulden aan kredietinstellingen)	45,204		49,216	
		45,287		49,216
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		157,096		162,497
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële vaste activa	-3,681		-	
Desinvesteringen materiële vaste activa	-		-	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-3,681		-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Nieuw opgenomen leningen	-		-	
Aflossing langlopende schulden	-87,623		-87,623	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		-87,623		-87,623
Mutatie geldmiddelen (inclusief kortlopende schulden aan kredietinstellingen)		<u>65,791</u>		<u>74,874</u>
Saldoverloop liquide middelen				
saldo per 1 januari		363,160		288,286
mutatie in boekjaar		<u>65,791</u>		<u>74,874</u>
saldo per 31 december		<u>428,951</u>		<u>363,160</u>

2.4 Algemene toelichting en waarderingsgrondslagen

Groepsverhouding

Stichting Novitas maakt onderdeel uit van een groep waarin naast de stichting zijn opgenomen Stichting WIJdezorg en Stichting Woningen Emmaus. Stichting WIJdezorg staat aan het hoofd van de groep. De cijfers van deze jaarrekening zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Stichting WIJdezorg.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld op basis van de in Nederland geldende Richtlijn voor de Jaarverslaggeving voor kleine rechtspersonen, hoofdstuk C1 kleine organisaties zonder winststreven (Rjk C1).

Verslaggevingsperiode

De jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2017, dat is geëindigd op 31 december 2017.

Grondslagen van de waardering van activa en passiva en van de bepaling van het resultaat

Algemeen

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders wordt vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffings-, vervaardigings- of goedgekeurde kosten verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. Met ingang van 2017 wordt lineaire afschrijving toegepast. De afschrijvingspercentage die worden gehanteerd voor de bestaande activa zijn gebaseerd op de boekwaarde per 1/1/2017 en de restant looptijd van de activa. Voor nieuwe activa worden de gangbare afschrijvingspercentages gehanteerd.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en spaarrekeningen met een looptijd korter dan twaalf maanden.

Schulden

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs (nominale waarde).

Baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn, baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

De baten zijn voor wat betreft het budget aanvaardbare kosten of daarmee gelijk te stellen middelen berekend aan de hand van de voorschriften voor de bekostiging/subsidiëring, danwel voor wat betreft de overige opbrengsten gebaseerd op het gefactureerde of doorberekende bedrag voor geleverde goederen en diensten. Baten en lasten uit voorgaande jaren (waaronder nagekomen budgetaanpassingen) die in dit boekjaar zijn geconstateerd, zijn aan dit boekjaar toegerekend.

De rechten en verplichtingen uit hoofde van meerjarige financiële contracten, zoals huurcontracten, operationele leasecontracten e.d. worden niet in de balans geactiveerd en gepassiveerd. De lasten die hieruit voortvloeien worden onder de bedrijfslasten verantwoord.

Als buitengewone baten en lasten worden baten en lasten opgenomen, die niet uit de gewone bedrijfsuitoefening voortvloeien.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen van derden en groepsmaatschappijen ontvangen (te ontvangen) en aan derden en groepsmaatschappijen betaalde (te betalen) interest.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en kortlopende schulden aan kredietinstellingen die onder de vlottende activa worden gerubriceerd.

2.5 Toelichting op de balans

Ref 1. Woningen in exploitatie

De woningen in exploitatie kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	<u>31.12.2017</u>	<u>31.12.2016</u>
	€	€
Grond	82,453	82,453
Woningen	5,310,145	5,468,199
Inventarissen	26,945	30,980
Totaal	<u>5,419,543</u>	<u>5,581,632</u>

Het verloop van de woningen in exploitatie was als volgt:

	€
Boekwaarde per 31 december 2016	5,581,632
Bij: investeringen in 2017	3,681
Af: afschrijvingen 2017	165,770
Af: desinvesteringen in het boekjaar (tegen boekwaarde)	-
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>5,419,543</u>

Voor een nadere toelichting op de vaste activa wordt verwezen naar paragraaf 2.6

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	<u>31.12.2017</u>	<u>31.12.2016</u>
	€	€
Ref 2. Rekening courant WIJdeZorg	<u>-160,406</u>	<u>-111,696</u>

Ref 3. Vorderingen

	<u>31.12.2017</u>	<u>31.12.2016</u>
	€	€
Debiteuren	83-	-
Overige vorderingen	-	-
	<u>-83</u>	<u>-</u>

ref 4. Liquide middelen

	<u>31.12.2017</u>	<u>31.12.2016</u>
	€	€
Spaarrekening	227,929	227,768
Bank	201,022	135,392
	<u>428,951</u>	<u>363,160</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking aan de stichting.

Ref 5. Algemene reserve

Het verloop van de algemene reserve was als volgt:

	Stand 31.12.2016	Resultaat bestemming	Overige mutaties	Stand 31.12.2017
	€	€	€	€
Algemene reserve	283,197	-110,591	-	172,606

Ref 6. Bestemmingsfonds V.v.E.

Het verloop van het bestemmingsfonds V.v.E. was als volgt:

	Stand 31.12.2016	Resultaat bestemming	Overige mutaties	Stand 31.12.2017
	€	€	€	€
Bestemmingsfonds V.v.E.	384,123	56,630	-	440,753

Het bestemmingsfonds Vereniging van Eigenaren staat niet ter vrije besteding van stichting Novitas.

Ref 7. Langlopende schulden

	31.12.2017	31.12.2016
	€	€
Saldo leningen primo boekjaar	4,907,799	4,995,422
Aangegane leningen 2017 resp. 2016	-	-
Aflossingen 2018 resp. 2017	-91,856	-87,623
Saldo leningen ultimo boekjaar	4,815,943	4,907,799

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar paragraaf 2.7

	31.12.2017	31.12.2016
	€	€
Ref 8. Waarborgsommen	31,627	32,409

Na het tekenen van de huurovereenkomst betalen de huurders een waarborgsom welke wordt verrekend bij vertrek. Over de waarborgsom wordt rente vergoed welke jaarlijks in de afrekening servicekosten wordt meegenomen.

Ref 9. Overige kortlopende schulden en overlopende passiva

De kortlopende schulden en overlopende passiva kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31.12.2017	31.12.2016
	€	€
Aflossingsverplichting leningen	91,856	87,623
Rente leningen	121,020	123,100
Af te rekenen servicekosten	2,079	-26
Crediteuren	4,827	6,184
Overige schulden en transitoria	7,294	8,687
	<u>227,076</u>	<u>225,568</u>

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

n.v.t.

2.6 Verloopoverzicht materiële vaste activa 2017

	Grond	Woningen	Verbouwingen	Inventarissen	Onder- handen projecten	Totaal
(bedragen in euro's)						
Afschrijvingspercentages	0%	2% (deels 5%)	10%	10% (deels 7%)	0%	
Stand 1 januari						
Aanschafwaarde	82,453	6,085,423	-	82,760	-	6,250,636
Cumulatieve afschrijvingen	-	617,224	-	51,780	-	669,004
Boekwaarde	82,453	5,468,199	-	30,980	-	5,581,632
Mutaties boekjaar						
Investeringen	-	-	3,681	-	-	3,681
Afschrijvingen	-	161,367	368	4,035	-	165,770
Extra afschrijvingen	-	-	-	-	-	-
<i>Desinvesteringen</i>						
Aanschafwaarde	-	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	-	-	-	-	-	-
Per saldo	-	-	-	-	-	-
Mutaties in de boekwaarde	-	(161,367)	3,313	(4,035)	-	(162,089)
Stand 31 december						
Aanschafwaarde	82,453	6,085,423	3,681	82,760	-	6,254,317
Cumulatieve afschrijvingen	-	778,591	368	55,815	-	834,774
Boekwaarde	82,453	5,306,832	3,313	26,945	-	5,419,543

2.7 Overzicht van langlopende schulden ultimo jaar 2017

(bedragen in euro's)

leninggever en nr.	datum	hoofdsom	totale looptijd	soort lening	werkelijk rente %	Restschuld 31.12.2016	nieuwe leningen in 2017	aflossing in 2017	Restschuld 31.12.2017	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren	Aflossingswijze	aflossing in 2018	Gestelde zekerheid
Rabo LD20709052	17-Jul-98	1,633,609	40	onderhands	5.39	1,275,053	-	31,615	1,243,438	1,057,894	21	Ann	33,319	gemeente garantie
BNG 40.101033	7-Dec-05	900,000	40	onderhands	4.05	773,440	-	14,486	758,954	677,235	28	Ann	15,072	gemeente garantie
BNG 40.103488	7-May-08	3,190,000	40	onderhands	4.68	2,946,929	-	41,522	2,905,407	2,666,766	31	Ann	43,465	gemeente garantie
Totaal		<u>5,723,609</u>				<u>4,995,422</u>	-	<u>87,623</u>	<u>4,907,799</u>	<u>4,401,895</u>			<u>91,856</u>	

2.8 Toelichting op de resultatenrekening

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Opbrengsten		
Kale huur	416,108	409,921
Af : derving leegstand	-	-
Bijdrage individuele eigenaren aan V.v.E.	25,596	25,596
Servicekosten	91,843	94,375
	<u>533,547</u>	<u>529,892</u>
Personeelskosten		
Schoonmaken door derden	6,570	7,393
Doorberekende personeelskosten	32,611	32,132
	<u>39,181</u>	<u>39,525</u>
	fte	fte
Stichting Novitas heeft geen personeel in loondienst	<u>0.0</u>	<u>0.0</u>
Afschrijvingen vaste activa		
Afschrijvingen woningen	161,735	69,867
Afschrijvingen inventarissen	4,035	5,503
	<u>165,770</u>	<u>75,370</u>
Overige bedrijfskosten		
Hotelmatige kosten	1,407	1,617
Onderhoudskosten	52,235	40,681
Energiekosten	32,853	35,808
Algemene kosten	27,729	28,435
Verhuurdersheffing	26,760	24,128
Overige kosten (CAI)	5,779	8,217
	<u>146,763</u>	<u>138,886</u>
Financiële baten en lasten		
Rentebaten	91	1,822
Rentelasten (-)	-235,886	-240,021
	<u>-235,794</u>	<u>-238,200</u>
Buitengewone baten	<u>-</u>	<u>-</u>
Buitengewone lasten	<u>-</u>	<u>-</u>
Bezoldiging en financiële relaties met bestuurders		
De bestuurders ontvangen geen vergoeding.		

3.

Controleverklaring

pagina 14 e.v.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

RA9176

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Novitas

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Novitas te Zoeterwoude gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Novitas op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor kleine rechtspersonen, hoofdstuk C1 kleine organisaties zonder winststreven (Rjk C1).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de winst-en-verliesrekening over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Novitas zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ het verslag raad van bestuur en raad van toezicht.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJk C1. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderneming te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderneming.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderneming;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 31 mei 2018

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. drs. J.F.H.M. van de Kastele RA
